

Udskriftsdato: 8. januar 2026

VEJ nr 9353 af 03/06/2024 (Historisk)

Anvendelse af løfteudstyr

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Journalnummer: Beskæftigelsesmin.,
Arbejdstilsynet, j.nr. 20225000114

Senere ændringer til forskriften

SKR nr 10233 af 12/12/2025

Anvendelse af løfteudstyr

AT-vejledning 2.3.2

Juni 2024

Erstatter At-meddelelse 2.02.11-1 Anvendelse af hejse-, løfte- og transportredskaber, september 2018

Indhold:

1. Om vejledningen
2. Risiko for ulykker ved brug af løfteudstyr
3. Planlæg og tilrettelæg løfteopgaven
4. Afdæk og vurder risici
5. Oplær og instruer i arbejdsmetoder og risici
6. Sørg for, at arbejdet udføres forsvarligt på arbejdsstedet
7. Før effektivt tilsyn med, at arbejdet bliver udført forsvarligt
8. Udfør eftersyn og vedligeholdelse
9. Ordforklaringer
10. Relaterede bekendtgørelser og vejledninger

1. Om vejledningen

1.1. Hvad indeholder vejledningen?

Denne AT-vejledning beskriver de vigtigste pligter, du har som arbejdsgiver, til at sikre, at dine ansatte ikke udsættes for ulykkesrisiko, når de anvender løfteudstyr.

Løfteudstyr er i denne vejledning defineret som udstyr, der anvendes til løft af gods, og hvor løftet indebærer en niveauændring. Eksempler på dette er havnekraner, mobilkraner, byggekraner, kraner monteret på køretøjer, portalkraner, teleskoplæssere, gaffeltrucks, gaffelstablere og entreprenørmaskiner. Vejledningen omfatter ikke elevatorer eller løfteudstyr, der anvendes til personløft, som fx lifte og arbejdsplatforme.

I vejledningen informerer Arbejdstilsynet om, hvordan I som virksomhed skal anvende løfteudstyr, så det foregår forsvarligt efter de gældende regler og fabrikantens anvisninger. Reglerne fremgår først og fremmest af bekendtgørelsen om anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Bemærk, at en vejledning ikke nødvendigvis er dækkende for alle de regler, der findes på et område. Det kan derfor være nødvendigt, at du orienterer dig i den bagvedliggende bekendtgørelse og andre vejledninger.

Du finder links til BFA-vejledninger og andet relevant materiale i afsnittet ”Kom godt videre” i den digitale udgave af vejledningen på at.dk.

1.2. Hvem er vejledningen relevant for?

Målgruppen for denne vejledning er især arbejdsgivere med ansatte samt virksomhedsejere uden ansatte. Vejledningen henvender sig til arbejdsledere, arbejdsmiljøorganisationen (AMO) og andre ansatte, der arbejder med arbejdsmiljø i virksomheden, herunder på byggepladser og midlertidige arbejdssteder. Vejledningen er desuden relevant for projekterende og bygherrer samt deres arbejdsmiljøkoordinatorer.

Arbejdsgiveren er den primære målgruppe, fordi det er arbejdsgiveren, der ifølge lovgivningen har pligt til at sikre, at arbejdet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Reglerne omfatter alle ansatte i virksomheden uanset ansættelsesforholdets karakter og varighed. Reglerne gælder også i forhold til fx lærlinge, indlejet arbejdskraft og andre med løsere tilknytning til virksomheden.

Vær opmærksom på, at arbejdsledere også er omfattet af begrebet ”ansatte”. Arbejdsledere har en dobbeltrolle. De leder og fører tilsyn med arbejdet på vegne af arbejdsgiver og er samtidig selv ansatte.

1.3. Vejledningens tilgang til forebyggelse

Vejledningen bygger på de generelle forebyggelsesprincipper, som ligger til grund for alt arbejde med at forebygge arbejdsulykker ved anvendelse af tekniske hjælpemidler.

Det vil helt overordnet sige:

a) Arbejdsgivers og ansattes pligter og roller

Som arbejdsgiver har du ifølge loven det overordnede ansvar for at sikre, at arbejdet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Arbejdstilsynets vejledninger beskriver, hvad denne pligt indebærer for dig som arbejdsgiver på et bestemt område.

Ansatte og arbejdsledere har også en række pligter og roller i arbejdsmiljøarbejdet. Der er tale om generelle pligter og opgaver, og derfor beskrives disse ikke i vejledningen, men du kan læse om dem på at.dk/pligter.

b) Samarbejde om arbejdsmiljø

Det er et krav i arbejdsmiljølovgivningen, at du som arbejdsgiver samarbejder med dine ledere og andre ansatte om arbejdsmiljøarbejdet og forebyggelsen af arbejdsmiljøproblemer. Hvis der er 10 ansatte eller flere i virksomheden, skal samarbejdet foregå i en AMO.

På byggepladser er grænsen fem ansatte i mindst 14 dage.

Læs mere om AMO på at.dk/amo.

c) Forebyggelse af ulykker

Forebyggelse af arbejdsulykker indebærer, at du som arbejdsgiver sørger for en god planlægning og tilrettelæggelse af arbejdsopgaverne. Ved arbejde med løfteudstyr betyder det, at I skal vurdere, hvordan opgaverne kan udføres forsvarligt, og hvilken type løfteudstyr der bedst kan sikre dette: Er det fx en lastbilmonteret kran eller en mobilkran med eller uden ballast? Når I har valgt løfteudstyret, fx en mobilkran, skal I sørge for, at arbejdet kan ske uden risiko for, at der er personer, der bliver ramt, klemt eller mast af en nedfaldende byrde.

Som arbejdsgiver skal du altid sørge for, at de ansatte får tilstrækkelig oplæring og instruktion, så de kan udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Du skal også sikre, at de ansatte har den relevante arbejdsmiljøfaglige uddannelse, i de tilfælde hvor det er et krav.

Læs mere om principperne for forebyggelse på at.dk/forebyggelsesprincipper.

d) Forebyggelse er en løbende proces

Som arbejdsgiver skal du løbende vurdere, om risikoen for arbejdsulykker ved brug af løfteudstyr er effektivt forebygget. Det skal du, fordi du har pligt til at sikre, at arbejdet til enhver tid er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

Risikovurderingen skal være knyttet til de konkrete opgaver og bl.a. forholde sig til den tid, der er til rådighed, de fysiske forhold løftet udføres under samt de kompetencer, de ansatte har. Hvis du vurderer, at der er en risiko for dine ansattes sikkerhed og sundhed, skal du iværksætte de nødvendige forebyggende tiltag.

Endelig skal du som arbejdsgiver sikre, at der føres effektivt tilsyn med, at arbejdet bliver udført forsvarligt.

Læs mere om risikovurdering og forebyggelse på at.dk/apv.

2. Risiko for ulykker ved brug af løfteudstyr

Ulykker med løftestyr skyldes ofte, at personer har været for tæt på byrden, fx ved igangsætning af løftet eller ved afsætning af byrden. En tung byrde kan nemt skubbe en anhugger ned fra en anhænger eller klemme anhuggeren mellem byrden og en bygning.

Andre hyppige årsager til ulykker med løfteudstyr er, at byrden falder ned fra højden eller vælter ned over anhuggeren, efter den er blevet afsat på jorden.

Ulykker ved brug af løfteudstyr kan bl.a. ske på følgende måder:

- **Ramt af nedfaldende byrde:** Godset forskubber sig, og hele eller dele af byrden falder ned og rammer personer, der befinder sig i arbejdsområdet.
- **Mast af byrde:** Byrden falder ned fra højden eller vælter henover anhuggeren, efter den er sat af på terræn.
- **Klemmt mellem byrde og anhugningsgrej:** Når løftet sættes i gang, kan anhuggeren få fingre, arme eller ben i klemme mellem byrde og anhugningsgrej (løftetilbehør).
- **Klemmt af byrde fra siden:** Byrden kommer i svingninger og klemmer anhuggeren eller andre personer ind mod et køretøj, en bygning eller en maskine.
- **Ramt af køretøj:** Mobilt løfteudstyr, fx en teleskoplæsser, bakker ind i en person, der befinder sig i arbejdsområdet.

Når der sker en ulykke ved brug af løfteudstyr, har det ofte store konsekvenser for den tilskadekomne. Nogle af ulykkerne har dødelig udgang, mens der i andre tilfælde er tale om invaliderende skader, der kan påvirke den pågældendes erhvervsevne. Det kan fx være tilfældet ved alvorlige klemeskader på indre organer, komplicerede knoglebrud og skader, der resulterer i amputation.

3. Planlæg og tilrettelæg løfteopgaven

Der er flere ting, du som arbejdsgiver skal overveje, før arbejde med løfteudstyr sættes i gang. Først og fremmest skal du tage stilling til, hvilket løfteudstyr der er bedst egnet til arbejdet. Det skal du gøre ud fra løfteopgavernes omfang og kompleksitet.

Derudover skal du sikre dig, at de ansatte, du udpeger til at udføre arbejdet, har de nødvendige kompetencer

Vælg løfteudstyr og anhugningsgrej

Ved planlægningen af løftet skal du afklare, hvilke krav det stiller til løfteudstyr m.v.:

- Hvor stor skal løfteudstyrets kapacitet være i forhold til løfteevne og rækkevidde?
- Hvilken type anhugningsgrej (løftetilbehør) er egnet til at fastgøre byrden?
- Er der særlige forhold eller begrænsninger ved arbejdsstedet, der skal tages stilling til?
- Er der tilstrækkelig plads til, at udstyret kan anvendes sikkert?
- Er jordbundsforholdene stabile? Skal der tages hensyn til trafikale forhold, afspærringer m.v.?
- Er der behov for at koordinere med andre virksomheder og processer?
- Skal der anvendes mere end en kran til løfteopgaven?

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 5-9, § 15, § 17, §§ 74-76

4. Afdæk og vurder risici

Som arbejdsgiver skal du sikre, at anvendelse af løfteudstyr foregår på en måde, som er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Du skal derfor afdække hvilke risici, der kan opstå og vurdere, hvilke foranstaltninger det er nødvendigt at sætte i værk for at undgå ulykker.

Brug af løfteudstyr kan indebære en særlig fare for sikkerheden, fx er der risiko for, at en byrde falder ned fra højden og rammer en person. Der stilles derfor skærpede krav til din risikovurdering, som skal forholde sig til, hvordan det konkrete arbejde kan udføres forsvarligt under de forhold, der er på arbejdsstedet.

Hvis løfteudstyret bruges ved bygge- og anlægsarbejde, skal risikovurderingen være skriftlig og indgå i instruktionen af de ansatte.

Risikovurdering af udførelsen af arbejdet

Når I skal vurdere, hvilke risici der kan opstå ved anvendelse af løfteudstyr, kan I fx stille nedenstående spørgsmål:

- Er underlaget tilstrækkeligt stabilt til at forhindre, at løfteudstyret synker eller vælter?
- Er byrdens stabilitet og vægt som forudsat, så udstyrets kapacitetsgrænser ikke bliver overskredet?
- Er der særlige forhold, der skal tages højde for, fx luftledninger eller trafik?
- Er der sikret mod unødigt ophold i området, hvor der løftes byrder, fx ved afspærring?
- Er det forsvarligt at gennemføre løftet under de aktuelle vejrforhold, fx stærk blæst?
- Er udstyret eftersat og uden synlige fejl og mangler?

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler § 5 og § 15

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde § 7, stk. 2

5. Oplær og instruer i arbejdsmetoder og risici

Du har som arbejdsgiver pligt til at sikre, at de ansatte bliver oplært og instrueret, så anvendelsen af tekniske hjælpemidler kan ske sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Arbejde med løfteudstyr, som kan frembyde en særlig fare, stiller særlige krav til din oplæring og instruktion. De ansatte, der arbejder med denne type løfteudstyr, skal desuden være specielt udpeget.

Din oplæring og instruktion skal have fokus på, hvordan de planlagte arbejdsopgaver skal udføres, hvilke risici arbejdet kan indebære, og hvordan de skal håndteres. Derudover skal den omfatte de relevante

dele af fabrikantens brugsanvisning, herunder advarsler om forudsigelig forkert brug. Hvis træning er en forudsætning for at kunne udføre en opgave, skal dette indgå i oplæringen.

Du har pligt til at oplære og instruere alle, der arbejder for dig. Hvis du har ansatte, der taler et andet sprog end dansk, skal du sikre, at de bliver oplært og instrueret på et sprog, de forstår. Det gælder også, hvis der er tale om indlejet arbejdskraft.

Brugsanvisningen skal foreligge på dansk og på et sprog, der forstås af dem, der anvender løfteudstyret.

Hvad vil det sige at være specielt udpeget?

Begrebet specielt udpeget bruges om en person, som arbejdsgiveren eller en arbejdsleder har udpeget til at anvende et teknisk hjælpemiddel, som kan medføre en særlig fare for de ansattes sikkerhed og sundhed.

Den specielt udpegede skal have modtaget særlig fyldestgørende oplæring og instruktion i det arbejde, vedkommende skal udføre, fx som fører af løfteudstyr, som anhugger eller ved opstilling, ændring, eftersyn og vedligeholdelse.

5.1. Oplær og instruer i brug af det konkrete løfteudstyr

Du skal sikre, at ansatte, der anvender løfteudstyr, som kan medføre en særlig fare, er specielt udpeget til at udføre dette arbejde. De specielt udpegede skal være oplært i sikker brug af løfteudstyr og anhugningsgrej (løftetilbehør). Føreren af løfteudstyret skal have certifikat, når der er krav om det.

Følgende skal indgå i oplæringen og instruktionen:

- Relevant indhold i brugsanvisningen i forhold til det arbejde, de skal udføre
- Løfteudstyrets funktioner, betingelser for brug og evt. begrænsninger
- Løfteudstyrets sikkerhedsforanstaltninger, særligt ved igangsætning og standsning
- Hvornår føreren af løfteudstyret skal koordinere med anhuggeren, andre kollegaer og andre virksomheder
- De ansatte skal desuden vide, at de kun må anvende løfteudstyr og anhugningsgrej, hvis de er specielt udpeget, samt at de ikke må udføre arbejdet, hvis de vurderer, at det er farligt.

Anhuggere skal være oplært og trænet i kommunikation med kranføreren og i brug af det anhugningsgrej, de skal bruge ved den konkrete arbejdsopgave.

5.2. Overhold krav om uddannelse

For brug af visse typer af løfteudstyr gælder der særlige uddannelseskrav. Det er dit ansvar som arbejdsgiver at sikre, at løfteudstyret kun benyttes af personer, der har gennemført den relevante uddannelse og fx har førercertifikat.

Der er krav om kranførercertifikat for arbejde med kraner, der har en tilladt belastning på over 8 tons eller 8 tonsmeter, når kranen bruges til at løfte en frithængende byrde. Der er også krav om kranførercertifikat til arbejde med kraner, der har en tilladt belastning på under 8 tonsmeter, når de bruges til samløft af byrder med to eller flere kraner.

Der er desuden krav om uddannelse for brug af gaffeltrucks samt visse gaffelstablere og teleskopløssere.

Krav om førercertifikat ved brug af entreprenørmaskiner, der anvendes som kran

Når en entreprenørmaskine bruges som kran, stilles der krav om kranførercertifikat, hvis maskinen har en løftekapacitet på mere end 8 tonsmeter.

Kravet om førercertifikat kan fraviges, når alle følgende betingelser er opfyldt:

- Der er ikke personer i nærheden af byrden, når den løftes, transporteres eller afsættes
- Byrden løftes højst en meter over terræn
- Maskinerne bliver efterset og vedligeholdt efter fabrikantens anvisninger
- Fabrikantens brugs- og vedligeholdelsesanvisninger findes på maskinen.

Entreprenørmaskiner må kun anvendes som kran, hvis fabrikanten har angivet det i brugsanvisningen.

Unge under 18 år må kun føre kraner, gaffeltrucks, gaffelstablere, teleskoplæssere og lignende maskiner, hvis de har taget førercertifikat som led i en kompetencegivende uddannelse.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 20, 21 og 22

Bekendtgørelse om arbejdets udførelse §§ 18 og 21

Bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelse §§ 4–8

6. Sørg for, at arbejdet udføres forsvarligt på arbejdsstedet

Som arbejdsgiver er det dit ansvar at sikre, at arbejde med løfteudstyr bliver udført på en måde, som er fuldt forsvarlig.

Du skal sikre, at brugsanvisningen til løfteudstyr og -tilbehør er tilgængelig for de ansatte på arbejdsstedet. Er der etableret en elektronisk løsning, skal de ansatte have let adgang til at se den, fx via en QR-kode på udstyret. Brugsanvisningen skal findes på dansk og andre relevante sprog, så alle, også eventuel udenlandsk arbejdskraft, har adgang til en brugsanvisning, de kan forstå.

Opstilling og arbejde med løfteudstyr skal altid følge fabrikantens anvisninger.

6.1. Opstilling og opstillingskontrol

For at undgå ulykker, når I anvender løfteudstyr, skal det opstilles forsvarligt, fx ved sikring mod at det vælter eller kolliderer med andet udstyr, bygninger, luftledninger m.v.

Risikoen for, at løfteudstyret vælter, afhænger bl.a. af underlagets bæreevne. Sikring mod at udstyret vælter, kan fx ske ved brug af trykudligningsplader af tilstrækkelig størrelse og styrke.

Ved tvivl om underlagets bæreevne skal der foretages en jordbundsanalyse.

Som arbejdsgiver har du pligt til at sikre dig, at opstillingen af løfteudstyret følger fabrikantens anvisninger, og at der bliver foretaget en opstillingskontrol, før udstyret tages i brug på arbejdsstedet.

Ved opstillingskontrol af kraner skal det kontrolleres, at opstillingsmåde og placering er forsvarlig i forhold til omgivelserne, og at kranen er klar til brug.

Mobile kraner

Støtteben skal anvendes efter fabrikantens anvisninger og udskydes svarende til udlægget og den aktuelle byrde.

Opstillingskontrollen skal gennemføres af en sagkyndig person, fx en erfaren kranfører.

Før brug skal det kontrolleres:

- at kranens støtteben er anvendt efter fabrikantens anvisninger og under hensyn til udlæg og byrde
- at underlaget er stabilt eller stabiliseret ved brug af støttebens- eller køreplader.

Fast installerede kraner

Fast installeret løfteudstyr, fx en portalkran i en produktionshal, skal fastgøres, så kranen er solid og stabil under brug.

Opstillingskontrollen skal gennemføres af en sagkyndig person med den nødvendige viden og erfaring. Det kan fx være en maskiningeniør med detaljeret viden om fabrikantens montageanvisninger.

Før brug skal det kontrolleres:

- at kranens fastgørelse og understøtning har den fornødne bæreevne og stabilitet
- at forankringen til bygningsdele o.l. kan modstå de kræfter, den ifølge beregningen kan blive udsat for.

Tårnkraner

En tårnkran skal opstilles efter fabrikantens anvisninger af specielt udpegede ansatte, der er oplært i opstilling af den pågældende krantype.

Før kranen tages i brug på et nyt arbejdssted, skal der foretages en opstillingskontrol og en belastningsprøve. Opstillingskontrollen skal foretages af en sagkyndig person med den nødvendige viden og erfaring. Det kan fx være en ingeniør med detaljeret viden om fabrikantens opstillingsanvisninger. Belastningsprøven skal også foretages af en sagkyndig, fx montøren, der opstiller kranen.

Ved opstillingskontrollen skal det kontrolleres:

- at alle montagesamlinger er samlet og korrekt efterspændt
- at funktionssikkerhedsstop som højdestop, drifts-endestop og nødstop fungerer efter hensigten
- at belastningsprøven viser, at kranen er stabil og ikke overskrider de forventede udbøjninger
- at underlaget kan bære belastningen.

Resultatet af opstillingskontrollen skal registreres og være tilgængelig på arbejdsstedet for de ansatte og Arbejdstilsynet. Resultatet af kontrollen kan være i elektronisk form.

Undgå, at byggekraner kolliderer eller vælter
--

Ved anvendelse af flere tårnkraner eller mobilkraner i samme arbejdsområde, må de ikke kunne kollideres med hinanden.

Udlæggeren på tårnkraner skal ved parkering kunne krøje frit for vinden uden risiko for sammenstød med andre kraner eller bygningsdele.

Respektafstand ved opstilling i nærheden af luftledninger

Ved arbejde i nærheden af spændingsførende luftledninger skal du som arbejdsgiver træffe de nødvendige foranstaltninger, så de ikke udgør en fare for de ansatte.

Den nødvendige respektafstand til luftledninger afhænger af spændingsniveauet og skal til enhver tid overholdes. Det betyder, at hverken løfteudstyr, anhugningsgrej, materialer eller personer må komme inden for respektafstanden.

Respektafstande ved forskellige spændingsniveauer

Spændingsniveau	Respektafstand
400 V	1,5 m
10 - 40 kV	6 m
40 - 400 kV	15 m

Er det nødvendigt at arbejde inden for respektafstandene, skal du kontakte netselskabet og sikre, at netselskabet gør ledningerne spændingsløse eller isolerer dem, inden du sætter arbejdet i gang.

Du skal betragte alle luftledninger som spændingsførende, medmindre netselskabet har erklæret dem spændingsløse.

Luftledninger er opsat i en højde, der sikrer, at der altid kan udføres arbejde i op til 3 meter over terræn.

6.2. Anhugning og løft

Anhugningsarbejde skal tilrettelægges, så hverken anhugger eller andre udsættes for fare, og hverken løfteudstyr eller anhugningsgrej bliver overbelastet eller beskadiget.

Ved arbejde med anhugning er der risiko for at komme til skade, da arbejdet foregår tæt på byrden. Risikoen opstår i forbindelse med fx surring, stropper, der sprænger, afhægtning, bæremidler, der svigter eller en byrde, der kommer i svingninger.

Ved anhugning skal du sikre, at dine ansatte har fokus på:

- at der er klar kommunikation og signalgivning mellem kranfører og anhugger
- at byrden er frigjort og ikke hænger fast i fx konstruktionen eller er frosset fast til jorden
- at anhuggeren eller andre ikke er i risiko for at blive klemmt mellem byrde og bygningsdele
- at der er taget stilling til vægtfordeling, tyngdepunkt m.v.
- at gods, fx betonelementer, rør, glas og halmballer er anbragt stabilt, når det løsnes på lastbil e.l.
- at anhugningsgrej, der indgår i løftet, er egnet til byrden og har den krævede dimension og styrke

- at anhuggeren eller andre ikke unødigt opholder sig under eller i farlig nærhed af en hængende byrde
- at anhuggeren ikke styrer byrden direkte, men bruger en styreline eller tilsvarende.

Kan føreren af et løfteudstyr ikke observere byrden gennem hele bevægelsesbanen, skal der være en anhugger, som kan signalere til føreren. Anhuggerens opgave er visuelt at følge byrden, sørge for at der ikke er personer under den og sikre, at løftet afbrydes, hvis der opstår farlige situationer.

Mange ulykker kan undgås, hvis anhuggeren holder afstand til byrden. Når byrden transporteres i lav højde, skal anhuggeren styre den, hvis det er nødvendigt. Er der risiko for, at anhuggeren kan blive ramt af byrden under transporten, skal anhuggeren bruge en styreline. Anhuggeren skal hele tiden være opmærksom på sin placering i forhold til byrden og sikre, at der er tilstrækkelig plads omkring byrden under hele kranarbejdet.

Løftet må ikke udføres, hvis kranføreren er i tvivl om, hvorvidt det kan udføres forsvarligt. Det gælder, fx hvis kranføreren er usikker på, om anhugningsgrejet kan fastholde byrden, eller om der er risiko for at overbelaste kranen. Anhuggeren skal tilsvarende sikre sig, at løftet kan udføres forsvarligt, herunder at anhugningsgrejet kan fastholde byrden.

Kranførers opgaver i forbindelse med løftet

Kranføreren skal sikre sig, at kommunikationen med anhuggeren er entydig og fuldt forståelig, før løftet sættes i gang. Hvis kranføreren mister kontakten med anhuggeren, skal kranføreren stoppe løftet.

Kommunikation kan ske ved brug af radio eller tegngivning, hvor anhuggeren med håndtegn viser, hvad kranføreren skal gøre.

Anhuggerens opgaver i forbindelse med løftet

Kontrol før løft af byrde

Inden løftet sættes i gang, skal anhuggeren kontrollere:

- at krankrogen er lodret over tyngdepunktet
- at anhugningsgrej, fx stropper, er anbragt rigtigt i forhold til tyngdepunktet
- at fx stropper eller reb er beskyttet mod skarpe kanter.

Kontrol ved start af løft

Når løftet sættes i gang, skal kranføreren langsomt løfte byrden højt nok, til at løftegrejet bliver strammet om byrden, så anhuggeren kan kontrollere:

- at der er ligevægt
- at stropper m.v. er korrekt placeret
- at anhugningsgrej, fx stropper ikke sidder i klemme (fisker).

Afsætning af byrden

Anhuggeren skal sikre sig, at byrden afsættes sikkert og først bliver gjort fri, når den er betryggende anbragt, dvs. understøttet og sikret mod at vælte.

Anhuggeren skal derfor sikre:

- at anhugningsgrejet holdes stramt, mens anhuggeren foretager den nødvendige afstivning
- at anhuggergrejet kan fjernes, uden at anhuggeren selv eller andre kommer i fare.

Efter afsætning af byrden

Anhuggeren skal sikre, at anhugningsgrej, som returneres med kranen, bliver hængt forsvarligt op, så grejet ikke kan gribe fat i noget.

Returneringen må ikke ske, før anhuggeren har givet tegn til kranføreren.

Vejledning om anhugning

Arbejdstilsynets retningslinjer for anhugning og praktisk brug af anhugningsgrej er udførligt beskrevet i to selvstændige AT-vejledninger.

I vejledningen om anhugning finder du desuden en oversigt over håndsignaler.

6.3. Afspærring af arbejdsområdet

Før løftet sættes i gang, skal der træffes foranstaltninger, så byrden ikke føres hen over et arbejdsområde, hvor der befinder sig personer, som kan blive ramt af en faldende byrde. Det kan fx ske ved at afmærke eller afspærre områder, så uvedkommende ikke kan få adgang. Det kan også ske ved, at de øvrige beskæftigede på arbejdsstedet bliver informeret om, at de ikke må færdes i området, når løfteudstyret bruges.

Hvis flere virksomheder udfører arbejde samtidig, fx på en byggeplads, skal foranstaltningerne træffes i samarbejde mellem dem.

6.4. Vurdering af belastning og vægtfordeling

Ved løft af byrder er der risiko for, at løfteudstyret overbelastes, hvis byrdens vægt er ukendt eller asymmetrisk fordelt. Derfor skal du som arbejdsgiver sikre, at disse oplysninger bliver indhentet, så de kan indgå i vurderingen af, om løfteudstyret og anhugningsgrejet er egnet til opgaven.

Løftet må ikke udføres, hvis kranføreren er i tvivl om, hvorvidt løftet kan udføres forsvarligt, fx fordi byrdens vægt er for høj eller ukendt. Der kan også være forhold ved byrdens udformning eller tyngdepunktets placering, som gør, at det vil være nødvendigt at foretage yderligere beregninger, før løftet udføres.

Oplysninger om beregning af belastning ved vinkler på stropper findes i AT-vejledningen om anhugning.

Der kan være andre forhold, som medfører, at løftet ikke kan foretages forsvarligt, selv om den maksimale belastning er overholdt. Der kan fx være fare for, at byrden bliver forskubbet eller vælter, eller at dele af byrden falder ned, når løftet sættes i gang.

Mærkning af anhugningsgrej

Grej til anhugning skal være mærket med den størst tilladelige belastning.

Denne belastning kan være angivet som:

- Working Load Limit (WLL)
- Safe Working Load (SWL)

6.5. Brug af ekstraudstyr

Når I monterer ekstraudstyr på løfteudstyr, skal du som arbejdsgiver sikre dig, at ekstraudstyret er egnet til brug sammen med det specifikke løfteudstyr, og at det bliver monteret korrekt. Det betyder, at du skal sikre dig, at fabrikantens anvisninger bliver fulgt.

Løfteudstyr kan have flere forskellige funktioner, fx kan en teleskoplæsser, når det er angivet i fabrikantens brugsanvisning, udstyres med krankrog til løft af frithængende byrder. I sådanne tilfælde skal brugen af teleskoplæsseren følge Arbejdstilsynets regler for løft af frithængende byrder, herunder krav til førerens uddannelse.

6.6. Samløft

Når en byrde skal løftes med flere kraner, er der risiko for, at den enkelte kran kan blive overbelastet, eller at byrden kan komme ud af kontrol.

Ved samløft med kraner skal du sikre:

- at det er planlagt, hvordan løftet skal foretages
- at der er fastlagt en procedure for koordinering og kommunikation mellem kranførerne
- at samløftet sker under ledelse og kontrol af en sagkyndig person, fx én af kranførerne
- at alle, der deltager i arbejdet er instrueret omhyggeligt i deres roller.

Arbejdstilsynets krav til udførelsen af arbejdet, vægtfordeling og maksimal belastning af den enkelte kran er beskrevet i vejledningen om samløft med kraner.

6.7. Kørende løfteudstyr

Ved anvendelse af kørende løfteudstyr er der risiko for påkørsel af personer og sammenstød med andet udstyr eller bygninger.

Som arbejdsgiver skal du sikre:

- at kørende og gående trafik, så vidt muligt adskilles
- at føreren er opmærksom og tilpasser hastigheden til omgivelserne
- at føreren har frit udsyn og er beskyttet, fx ved brug af sikkerhedssele, styrtbøjle m.v.
- at løfteudstyret er vedligeholdet, herunder bremses og lygter m.v.

Der er en øget ulykkesrisiko, når mobilt løfteudstyr kører med en byrde. Dette arbejde skal derfor følge fabrikantens anvisninger nøje.

6.8. Begrænsninger som følge af vejrforhold

Løfteudstyret skal kunne modstå ekstreme vejrforhold. Du skal derfor sørge for, at fabrikantens anvisninger for opstilling og sikring af det konkrete løfteudstyr bliver fulgt. Du skal også tage hensyn til de begrænsninger for brugen af løfteudstyret, som fabrikanten har angivet i forhold til vejret.

Bliver vejrforholdene så dårlige, at det kan gå ud over funktionssikkerheden, så personer udsættes for fare, skal løftet afbrydes med det samme. Det gælder, fx hvis der opstår risiko for, at byrden kan komme i farlige svingninger.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 5-9, §§ 15-17, § 28, stk. 2, § 42 og § 57

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde § 7, stk. 2 og § 49

7. Før effektivt tilsyn med, at arbejdet udføres forsvarligt

Som arbejdsgiver skal du sørge for, at der bliver ført effektivt tilsyn med, at arbejde med løfteudstyr udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Du skal også føre tilsyn med, at de ansatte følger den instruktion, de har fået.

For at tilsynet kan være effektivt, skal det foregå tæt på opgaveløsningen. Det skyldes, at risikoen for ulykker afhænger af, hvilket udstyr der anvendes, og de omstændigheder arbejdet udføres under.

Hvis der er lærlinge, nyansatte eller indlejet arbejdskraft blandt de ansatte, skal du føre tæt tilsyn med dem, indtil det står klart, at de kan udføre arbejdet forsvarligt.

Du kan vælge at lade en anden, fx en arbejdsleder eller formand udføre tilsynet, men som arbejdsgiver er det dit ansvar, at det sker, og at den pågældende person har de nødvendige kvalifikationer.

Tilsynet skal som minimum omfatte følgende forhold:

- Bliver arbejdet udført på en sikker måde?
- Har oplæring og instruktion været tilstrækkelig?
- Har alle ansatte forstået instruktionen? Følger de den?
- Er det valgte løfteudstyr egnet til opgaven?
- Bliver fejl og mangler, i måden arbejdet udføres på, påtalt og rettet?

Hvis du, via dit tilsyn og dialogen med de ansatte, bliver opmærksom på forhold, som er farlige eller uhensigtsmæssige, skal du sørge for, at de bliver ændret, så arbejdet fremadrettet udføres forsvarligt. Hvis du fx konstaterer, at der arbejdes under tidspres, skal du sørge for, at det ikke får konsekvenser for sikkerheden.

Omfang og hyppighed: Hvordan vurderes behovet for tilsyn?

Omfanget af tilsynet afhænger af arbejdets karakter og farlighed. Det afgørende er, at tilsynet er tilstrækkeligt til at kontrollere de kritiske faser og arbejdsområder.

Du kan foretage vurderingen ud fra følgende kriterier:

- Hvor farligt eller belastende er arbejdet?
- Er der få eller mange faremomenter?
- Er der tale om et fast eller skiftende arbejdssted?
- Er der flere arbejdsgivere, der arbejder samme sted?
- De ansattes alder, erfaring, uddannelse og sproglige forudsætninger.

I AT-vejledningen om oplæring, instruktion og tilsyn kan du læse mere om arbejdsgiverens pligt til at føre tilsyn med arbejdets udførelse.

Vigtigste paragraf

Lov om arbejdsmiljø § 16

8. Udfør eftersyn og vedligeholdelse

For at løfteudstyr er sikkert at anvende, skal det efterses og vedligeholdes. Som arbejdsgiver har du pligt til at sikre, at løfteudstyret er efterset og vedligeholdt, inden det bruges. Hvis du har lejet udstyret, skal du sikre dig, at udlejeren har sørget for, at udstyret er efterset og vedligeholdt.

Dokumentation for eftersyn, vedligeholdelse og reparation skal opbevares i løfteudstyrets eftersynsrapport. Eftersynsrapporten skal være let tilgængelig på arbejdsstedet, så de ansatte kan orientere sig i den. Det gælder også, hvis du har lejet løfteudstyret. For løfteudstyr, hvor der er krav om journal, skal eftersynsrapporten opbevares i denne.

Som et led i vedligeholdelsen skal det sikres, at skilte og anden mærkning på løfteudstyret holdes synlige og tydelige. Det gælder ikke mindst advarselsskilte samt oplysninger om betjening og maksimal belastning, herunder belastningsdiagrammer.

8.1. Generelle krav til kontroller og eftersyn

Alt løfteudstyr skal efterses inden brug og med faste intervaller. Intervallerne afhænger af, hvilken type udstyr, der er tale om, og for kraners vedkommende også deres løftekapacitet.

Typer af løfteudstyr	Krav til kontrol og eftersynsintervaller				
	Daglig kontrol	Hovedeftersyn (mindst hver 12. måned)	Periodisk eftersyn	10-års eftersyn	Belastningsprøve
Løfteudstyr generelt	x	x			

Mekanisk drevet løfteudstyr til løft af frithængende byrder	x	x			x
Anhugningsgrej (løftetilbehør)	x		x		
Selvkørende løfteudstyr til transport af gods, fx gaffeltruck og teleskoplæsser uden kranfunktion	x	x			
Kraner til løft af frithængende byrder over 1.000 kg, som bruges uden dørs, fx tårnkraner, mobilkraner og kraner monteret på lastbiler.	x	x		x ¹⁾	x

¹⁾ Kravet om 10-års eftersyn gælder ikke kraner monteret på lastbiler og mobilkraner, hvis de har en løftekapacitet på under 8 tonsmeter

Hovedeftersyn af løfteudstyr skal foretages mindst hver 12. måned. Hvis fabrikanten angiver, at det skal ske oftere, er det dette interval, der gælder.

For anhugningsgrej gælder, at det er fabrikantens angivelse af interval, der skal følges. Hvis fabrikanten ikke har angivet et interval, skal det periodiske eftersyn udføres mindst hver 12. måned.

8.2. Daglig kontrol

Brugeren af et løfteudstyr skal dagligt, inden det tages i brug, kontrollere, at sikkerhedsfunktionerne virker, og at der ikke er synlige fejl eller mangler. Det betyder, at brugeren skal kontrollere, om fx kranens styrefunktioner fungerer korrekt, og om der er væsentlige skader på det løftegrej, der skal anvendes. Ansatte, der bruger løfteudstyret, skal være oplært og instrueret i at udføre den daglige kontrol.

Hvis der konstateres fejl eller skade på et løfteudstyr, som kan medføre fare, skal udstyret tages ud af brug. Udstyret må ikke tages i brug igen, før manglerne er afhjulpet.

8.3. Eftersyn ved mulig beskadigelse

Hvis løfteudstyret har været udsat for hændelser eller forhold, som kan have beskadiget det, skal udstyret gennemgå et særligt eftersyn, inden det tages i brug igen. Det gælder, fx hvis løfteudstyret har været påkørt væltet eller udsat for ekstreme belastninger.

Eftersynet skal foretages af en sagkyndig person.

8.4. Hovedeftersyn af løfteudstyr

Hovedeftersyn skal foretages mindst hver 12. måned. Hvis fabrikanten angiver, at det skal ske oftere, er det dette interval, der gælder. Hovedeftersynet skal udføres af en sagkyndig person, der har det nødvendige kendskab til løfteudstyret, herunder dets opbygning og funktion. Sagkyndige kan være eksterne eller udpegede ansatte med de nødvendige kompetencer. Hovedeftersynet skal udføres efter fabrikantens anvisninger.

Et hovedeftersyn skal som minimum omfatte:

- Mekaniske dele, herunder sliddele og bærende dele
- Sikkerhedsudstyr, herunder overlast- og stabilitetssikring
- Betjeningsanordninger
- Energitilførsel
- Hydrauliske, pneumatiske og elektriske komponenter.

Indholdet og omfanget af et hovedeftersyn skal passe til løfteudstyrets kompleksitet samt risikoen for et eventuelt svigt. Formålet med eftersynet er at sikre, at løfteudstyrets sikkerhedsanordninger virker efter hensigten, og at det er uden sikkerhedsmæssige fejl og mangler. Løfteudstyr med frithængende byrde skal i forbindelse med hovedeftersynet have foretaget en belastningsprøve.

Konstaterer den sagkyndige ved hovedeftersynet forhold, der skal holdes øje med ved kommende eftersyn, noteres det i eftersynsrapporten. For løfteudstyr med frithængende byrde skal eftersynsrapporten indgå i løfteudstyrets journal.

Den sagkyndiges kvalifikationer – hovedeftersyn

Hovedeftersynet skal udføres af en sagkyndig person. Den sagkyndige person skal særlig have:

- Kendskab til det tekniske hjælpemiddels tekniske opbygning og funktion
- Den nødvendige oplæring i eftersyn, service og vedligeholdelse af det tekniske hjælpemiddel
- Kendskab til brugsanvisningen for det tekniske hjælpemiddel
- Kendskab til Arbejdstilsynets sikkerhedskrav til det tekniske hjælpemiddel, specielt vedrørende eftersyn, prøvebelastning og journal
- Kendskab til andre myndigheders eventuelle krav til det tekniske hjælpemiddel
- Kendskab til eventuelle krav om autorisation og certificering til specielle arbejdsopgaver.

Det er ikke et krav, at det er den samme sagkyndige, der har alle kompetencerne, fx kan eftersynet planlægges af fabrikanten og udføres af et anerkendt værksted eller interne sagkyndige.

Som arbejdsgiver er det dit ansvar at sikre, at hovedeftersynet foretages efter reglerne, og at de sagkyndige er kvalificeret til at udføre eftersyn, service og vedligeholdelse.

8.5. 10-års eftersyn af kraner

Kraner, der anvendes udendørs, skal mindst hvert 10. år gennemgå et udvidet eftersyn, som skal udføres af en sagkyndig person – et såkaldt 10-års eftersyn.

Det gælder følgende typer af kraner:

- Kraner til løft af frithængende byrde og med en løftekapacitet, der er større end 1.000 kg
- Kraner, der er fast monteret på indregistrerede last- og varebiler og har en løftekapacitet over 8 tonsmeter.

10-års eftersynet træder i stedet for et hovedeftersyn det pågældende år. Det skal ud over indholdet af et hovedeftersyn omfatte en særlig grundig gennemgang af bærende dele, svejsninger, samlinger, sikkerhedsudstyr, transmissionsdele og lignende.

Det skal bl.a. undersøges, om der er tegn på:

- Revnedannelse eller udmattelsesbrud
- Permanent deformation
- Løse eller beskadigede konstruktionssamlinger.

Ved 10-års eftersynet kan det være nødvendigt at adskille kranen, fjerne maling, afrense overflader eller udføre en NDT-test (ikke-destruktiv undersøgelse) for at sikre, at det er forsvarligt at belaste krankonstruktionen i en ny periode.

Hvis den sagkyndige ved 10-års eftersynet konstaterer forhold, der skal holdes øje med ved det kommende eftersyn, skal det noteres i eftersynsrapporten. Rapporten skal indgå i løfteudstyrets journal.

Den sagkyndiges kvalifikationer ved 10-års eftersyn

10-års eftersynet skal foretages af en sagkyndig person, der har kvalifikationer til at gennemføre et hovedeftersyn.

Den sagkyndige skal derudover have det nødvendige kendskab til:

- Almene tekniske konstruktions- og beregningsregler
- Styrkeberegning for bærende konstruktioner
- Hvilke undersøgelser og afprøvninger, der skal gennemføres for det pågældende løfteudstyr, herunder udpegning af særligt belastede konstruktionsdele
- Metoder til ikke-destruktive undersøgelser (NDT).

Det er ikke et krav, at det er den samme sagkyndige, der har alle kompetencer. Fx kan eftersynet planlægges af fabrikanten, løfteudstyret adskilles og samles af interne og NDT udføres af eksterne eksperter.

Som arbejdsgiver er det dit ansvar at sikre, at 10-års eftersynet foretages efter reglerne, og at den sagkyndige er kvalificeret til at udføre det.

8.6. Belastningsprøve

Mekanisk drevet løfteudstyr med frithængende byrde skal underkastes en statisk belastningsprøve foretaget af en sagkyndig, før den tages i brug første gang. Kravet er opfyldt, hvis der i løfteudstyrets journal er dokumentation for, at fabrikanten har udført en belastningsprøve.

Statiske belastningsprøver skal derefter foretages i følgende situationer:

- Ved det årlige hovedeftersyn
- Efter reparation med betydning for bæreevne eller stabilitet
- Efter udskiftning af bæremidler
- Ved nyopstilling af en tårnkran, der samles, hvor den skal bruges.

Resultatet af den seneste belastningsprøve skal indgå i løfteudstyrets journal.

Krav til belastningsprøver af løfteudstyr

Prøvelastens størrelse skal være på 125 pct. af den størst tilladte arbejdsbelastning, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Den størst tilladte arbejdsbelastning fremgår af udstyrets belastningsdiagram.

Arbejdstilsynet vurderer, at der foreligger særlige forhold, når:

- **Største tilladelige belastning er under 400 kg:** Prøvelasten skal være på løfteudstyrets største tilladelige belastning + 100 kg.
- **Største tilladelige belastning er 20-50 tons:** Prøvelasten skal være på løfteudstyrets største tilladelige belastning + 5 tons.
- **Største tilladelige belastning er over 50 tons:** Prøvelasten skal være på løfteudstyrets største tilladelige belastning + 10 pct.

Den statiske belastningsprøve skal udføres, så:

- De bærende dele bliver udsat for de mest ugunstige belastninger
- Sikkerhedsfunktioner til kontrol af belastningen bliver afprøvet.

Typisk foretages belastningsprøven ved at hæve prøvelasten 10 cm over gulv eller terræn og holde den i mindst 10 minutter.

Belastningsprøven udføres med løse vægte.

Krav til udførelsen af belastningsprøver af løfteudstyr er nærmere beskrevet i Arbejdstilsynets vejledning om belastningsprøve af hejseredskaber

8.7. Eftersyn af anhugningsgrej

Anhugningsgrej herunder wirer, tovestropper og deres komponenter, skal altid kontrolleres for synlige skader inden brug. Grejet skal desuden gennemgå et periodisk eftersyn mindst hver 12. måned, medmindre fabrikanten har angivet et andet interval.

Hvis der er skader på anhugningsgrejet, fx skæremærker på bændler eller hul på en fiberstrops yderpose, skal det tages ud af drift og kasseres.

8.8. Vedligeholdelse

Løfteudstyr skal vedligeholdes, så det er sikkert at anvende. Hvis du har lejet løfteudstyret, skal du sikre dig, at udlejeren har sørget for, at det er holdt ved lige.

Vedligeholdelse, der har betydning for sikkerheden, skal udføres efter fabrikantens anvisninger. Fabrikanten har beskrevet den nødvendige vedligeholdelse i en vedligeholdelsesplan, der beskriver emner som smøring, udskiftning af sliddele og andre opmærksomhedspunkter.

Vedligeholdelse skal planlægges og udføres af kompetente sagkyndige. I nogle tilfælde vil fabrikanten angive intervallet for vedligeholdelse i driftstimer.

8.9. Krav om eftersyn af udenlandske kraner

Kraner, der kommer til Danmark fra udlandet, skal opfylde samme krav, som danske kraner. Kranen skal have udført eftersyn, der svarer til årlige hovedeftersyn, inden den tages i brug. Hvis kranen har været anvendt udendørs og er ældre end 10 år regnet fra fremstillingsåret, skal den gennemgå 10-års eftersyn.

Kravet er opfyldt, hvis der medfølger dokumentation for, at kranen har været gennem eftersyn, der opfylder de danske krav.

8.10. Journal

Hvis du som arbejdsgiver ejer løfteudstyr til løft af frithængende byrder, skal du føre journal over eftersyn, reparation og vedligeholdelse. Hvis du har lejet løfteudstyret, er det fortsat ejerens ansvar, at journalen bliver ført, og I skal derfor aftale, hvordan det skal foregå. Det kan fx fremgå af kontrakten.

Der skal føres journal over følgende typer af løfteudstyr:

- Elektrotaljer med løftekapacitet større end 1.000 kg, der er fast opstillet
- Mekanisk drevet løfteudstyr med løftekapacitet større end 300 kg, der er fast opstillet. (Dette gælder ikke elektrotaljer)
- Mekanisk drevet løfteudstyr, fx byggekraner og elektrotaljer, der bruges på skiftende arbejdssteder.

Der er ikke journalkrav til løfteudstyr, der ikke løfter frithængende byrder eller personer, som fx gaffeltrucks, teleskoplæssere, entreprenørmaskiner m.v.

Som arbejdsgiver skal du sikre, at journalen opbevares på eller i nærheden af løfteudstyret. Journalen kan være elektronisk, hvis der er adgang til den, der hvor løfteudstyret anvendes. Både du og dine ansatte samt reparatører, arbejdsmiljøkoordinatorer og Arbejdstilsynet skal have mulighed for at se journalen på arbejdsstedet.

Journalen skal indeholde:

- Dokumentation for undersøgelse af stabilitet og belastningsprøver
- Resultater af eftersyn, herunder forhold, der skal følges op på ved kommende eftersyn
- Oplysninger om reparationer og udskiftninger af sikkerhedsmæssig betydning.

Rapporter fra hovedeftersyn og 10-års eftersyn skal gemmes i journalen i hele løfteudstyrets levetid.

Vigtigste paragraffer

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler §§ 23–27, § 28, § 58, §§ 60–65 og §§ 70-73

9. Ordforklaringer

Her finder du forklaringer på nogle af de udtryk og begreber, som er brugt i vejledningen.

Anhugningsarbejde

Arbejde med krankrog, montering af stropper og afhægtning af gods i forbindelse med løftearbejde og ved transport.

Anhugningsgrej

Anhugningsgrej, også kaldet løfteudstyr, er det udstyr, der er anbragt mellem krankrogen og byrden.

Anhugningsgrej er fx løftkæder, tovestropper og deres komponenter, magnetåg, vacuumåg, pallegaffelåg og containeråg.

Anvendelse

Enhver brug af et teknisk hjælpemiddel og alle hermed forbundne arbejdsfunktioner, herunder transport, opstilling, nedtagning, installation, ibrugtagning, udtagning af drift, betjening og overvågning, indstilling, eftersyn, vedligeholdelse, reparation, rengøring og anden pasning af hjælpemidlet.

Frithængende byrde

En byrde, der er ophængt, så dens tyngdepunkt er frit bevægeligt i én eller flere retninger.

Løft af en byrde

Flytning af en byrde, bestående af gods, der indebærer et løft til andet niveau. Byrden kan være understøttet fra neden, holdt fra siden eller være ophængt fra oven.

Løfteudstyr

Løfteudstyr er en fællesbetegnelse for hejseredskaber, spil og løfteredskaber samt dertil hørende udskifteligt udstyr.

Eksempler på hejseredskaber og spil:

Kran, traverskran, vægkran, søjlekran, portalkran, lastbilmonteret kran, elektrotalje, tryklufttalje, containerwirehejs, el-spil og hydraulisk spil.

Eksempler på løfteredskaber:

Gaffeltruck, gaffelstabler, teleskoplæsser, autolift, bagsmækløfter, mekanisk læsserampe, mekanisk pallestabler, mekanisk løftebord, containerkroghejs samt tip-lad på lastbiler og landbrugsvogne.

Mekanisk drevet

Mekanisk drevet udstyr er drevet af bevægelige dele, der bevæger sig ved hjælp af energi, fx brændstofmotor, elektromotor, hydraulik eller trykluft.

Sagkyndig person

En person, som har de nødvendige faglige kompetencer til at udføre den pågældende kontrol og foretage de relevante sikkerhedsmæssige vurderinger. Kompetencerne kan være erhvervet gennem formel uddannelse eller gennem oplæring og instruktion.

Specielt udpeget

En person, som arbejdsgiveren eller arbejdslederen på baggrund af oplæring og instruktion har udpeget til at udføre opgaver som fx kranfører eller anhugger.

Tonsmeter

Tonsmeter (TM) er en måleenhed, der angiver antallet af tons, en kran kan løfte, målt fra kranens drejepunkt. Mobilkraners løfteevne måles i tons.

10. Relaterede bekendtgørelser og vejledninger

AT-vejledningen om løfteudstyr bygger primært på følgende regler

Bekendtgørelse om anvendelse af tekniske hjælpemidler

Andre relevante bekendtgørelser

Bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser

Bekendtgørelse om bygge- og anlægsarbejde

Bekendtgørelse om unges arbejde

Bekendtgørelse om sikkerhedsskiltning og anden form for signalgivning

Andre AT-vejledninger

Samløft med kraner - AT-meddelelse 2.02.3

Anhugningsgrej - AT-meddelelse 2.02.10

Anhugning - AT-anvisning 2.3.0.4

Belastningsprøve af hejse- og løfteredskaber - AT-anvisning 2.3.0.3

Oplæring, instruktion og tilsyn - AT-vejledning 1.7.1

Hvad er en AT-vejledning?

AT-vejledninger vejleder om, hvordan reglerne i arbejdsmiljølovgivningen skal fortolkes.

AT-vejledninger bruges til at

- uddybe og forklare ord og formuleringer i reglerne (lov og bekendtgørelser)
- forklare, hvordan kravene i reglerne kan efterkommes efter Arbejdstilsynets praksis
- oplyse om Arbejdstilsynets praksis i øvrigt på baggrund af bl.a. afgørelser og domme
- forklare arbejdsmiljølovgivningens områder og sammenhæng m.v.

Er en AT-vejledning bindende?

AT-vejledninger er ikke bindende for virksomhederne, arbejdsmiljøorganisationerne eller andre, men vejledninger bygger på regler (lov og bekendtgørelser), der er bindende. Arbejdstilsynet vil ikke foretage sig mere i de situationer, hvor fx en virksomhed har fulgt en AT-vejledning. Virksomhederne kan vælge andre fremgangsmåder m.v., men Arbejdstilsynet vil i så fald vurdere, om den valgte fremgangsmåde er lige så god og i overensstemmelse med reglerne. Når en AT-vejledning gengiver bindende metodekrav m.v. fra lov eller bekendtgørelser, skal virksomhederne følge de pågældende metoder. Det vil altid fremgå tydeligt af en AT-vejledning, når der gengives bindende metodekrav m.v.

Arbejdstilsynet, den 3. juni 2024